

TEKNOLOGIA

Teknologiaren deskolonizazioa

DIANA FRANCO

Aspaldi Mexikoko lagun batek deskolonizazioaren inguruan hitz egin zidan. Boterea da harreman konplexuen bidez ematen den dinamika, eta Mexikon, harreman horiek kolonizazioaren garaitik aldatzen hasi ziren, aurretik zeuden indigenen eta kulturen kalterako.

Digitalizazioaren garaian, gu gara indigenak? Gu gara teknologiak eta ezagutzak pentsatzen eta sortzen ez ditugunak? Baita antzeko gertaera baten aurrean egotea? Hori uste dute Digital Freedom Fund bezalako erakundeek. Ditugun teknologiek mundua ulertzeko modu jakin batzuk jasotzen dituztela eta mundua homogeneizatzeko modu bat direla, "egite" horretan parte hartu ez dutenen kalterako.

Egoera honen aurrean, mugimendu ugari sortu da deskolonizazioaren inguruan, eta teknologian ere gaia lantzeko beharra dagoela diote. Teknologien eta ezagutzaren deskolonizazioak zer izan beharko lukeen aztertze eta teknologiararen eta ezagutzaren garapenean begirada berriak barneratzeko lanean ari dira. Horietako bat da, adibidez, Wikipedia. Wikipediak *Whose Knowledge?* egitasmoa jarri zuen martxan 2016. urtean. Besteak beste, helburua da Wikipedian emakumeen presentzia areagotzea, hizkuntza ezberdinen presentzia bultzatzea, datuak egituratzeko moduak berrikustea...

Gai benetan interesgarri baten aurrean gaude; lortuko ote dute deskolonizazioaren bila lantzen diren egitasmoek teknologietan modu sakonean eragitea, eremu digitala ulertzeko modu ezberdinak garatu arte? Noraino ez da bihurtuko herri ezberdinen kulturetara betiko estrategiak moztuz betikoa gehiagorentzat egiteko modua? Gurean badugu oso gai interesgarria, euskararen presentzia eremu digitalean. Adimen artifizialarekin hizkuntza gutxituen presentzia eremu digitalean areagotu daiteke. Baina hizkuntzaren presentzia soilak eragin dezake eremu digitala ulertzeko moduan? Galdera ugariz beteriko bidaia da teknologien deskolonizazioa. ●

NAZIOARTEA

Jatorrizko herrien bandera salgai

AXIER LOPEZ

Australiako Gobernuak pasa den astean iragarri du jatorrizko herriak ordezkatzeko dituen banderaren eskubideak eskuratu dituela. Gezurra dirudien arren, bandera horrek copyright-a zuen, baina hemendik aurrera publikoki doan erabili ahal izango dute, Harold Thomas sortzailearekin tirabira komertziala amaitu ondoren. Australiako Gobernuak 12 milioi eta erdi euro ordaindu ditu banderaren eskubideen truke.

Thomasek ikurra sortu zuen 1971ko Aborigenen Egunaren aldeko manifestazioan erabiltzeko. Orduetik, herri indigena guztien batasun eta harrotasun ikur bihurtu da. Halere, jatorrizko herritarrek ere ordaindu behar izan dute bandera arropa eta produktuetan erabiltzeko. Joan den astera arte.

Jatorrizko herrien presioaren eta kiroletan hainbat kasu polemikoren ondoren hartu du erabakia gobernuak. Adibidez, Australiako Futbol Ligak bandera erakusteagatik ordaintzeari uko egin zion. "Gure herriaren bizirau-penaren sinboloa da. Gutako asko ez gara Australiako banderarekin identifikatzen, guretzat kolonizazioa eta inbasioa irudikatzen dituelako", adierazi dute bandera askatzeko lanean ari zen Free the Flag taldeko kideek.

Australiako indigenek oro har pozik hartu dute aldaketa, baina batek baino gehiagok kezka adierazi du marketina ez ote den galdetuta. Australiako Egun

Nazionala ospatu baino 24 ordu lehenago iragarri du neurria gobernuak.

Urtarrilaren 26a "australiar guztien eguna" da; 1788ko egun horretan preso britainiarrez jositako lehen itsasontziak Australiara iritsi eta ezarri zuten lehen kolonia oroitzen dute. Hori dela eta, ekintzaile indigenek inbasioaren eguntzat hartzen dute, eta ospatzeko ezer ez dagoela diote, kolonizatzaile europarren aurkako erresistentziatik harago.

Aurten ere manifestazioak izan dira herrialdean barna. Canberra hiriburuan parlamentu aurrean Egun Nazionala behin betiko bertan behera uzteko eskatu zuten. Melbournean, James Cook kolonizatzaile ingelesaren estatua bat gorritz margotu zuten. "Australiaren Eguna abolitu", zioten kartekek.

Presioak eraginda, azken urteotan Australiako Gobernuak keinu asko ari da egiten. Adibidez, 2008an jatorrizko herriei ofizialki barkamena eskatu zuten "egindako guztiagatik"; 2020an ereserki nazionalaren letra aldatu zuten "inklusiboagoa" izan zedin; eta ia kalte ordainak ordaindu zizkien lapurtutako umeen ondorengoei -1910 eta 1970 artean 100.000 adingabe indigena inguru bahitu zituen Australiako Estatuak, familia zuriei emateko edo "hezkuntzaren bitartez zibilizatzeko"-. Keinu garrantzitsuak dira, baina ez dute funtsezkoa eraldatu: Australiako jatorrizko herriak prekaritatearen eta bazterketaren sinonimo dira, baita gaur egun ere. ●